

درس پنجم (امامت ، تداوم رسالت)

بخش آیات و روایات:

۱- با توجه به حدیث ثقلین، الف) در صورتی مسلمانان گمراه نمی شوند که..... به قرآن و اهل البیت (ع) متوسل شوند.

ب) نمی توان برای هدایت و سعادت اخروی ، فقط از یکی از دو یادگار پیامبر (ص) پیروی کرد ؛ بلکه باید ..... به هر دو متوسل شد.

۲- پیامهای حدیث ثقلین را بنویسید:

۱- همان طور که قرآن و پیامبر از هم جدا نمی شوند ، قرآن و اهل بیت (ع) نیز همواره با همند ۲- همان طور که قرآن همیشگی است ، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی است.

۳- با عنایت به آیه « يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ.....» به سوالات پاسخ دهید:

الف) خداوند چه فرمانی به پیامبر می دهد؟ جانشینی حضرت علی (ع) را به مردم ابلاغ نماید .

ب) اهمیت این فرمان چقدر است؟ به اندازه تمام رسالت پیامبر (ص)

ج) چرا خداوند به پیامبر اکرم وعده می دهد که او را حفظ خواهد کرد؟ چون احتمال خطراتی از جانب مردم بود.

د) آیه ابلاغ چه زمانی و مکانی نازل شد؟ پس از برگزاری حج و در مسیر بازگشت به مدینه در روز هجدهم ماه ذیحجه سال دهم هجرت و در محلی

۴ - طبق حدیث « أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي » به سؤالات زیر پاسخ دهید:

الف) پیامبر (ص) نسبت حضرت علی(ع) به خود را به چه کسانی تشبیه کرده است؟ هارون(ع) به موسی(ع)

ب) این حدیث به چه نامی مشهور است؟ منزلت

ج) این حدیث به کدام موضوع مهم اشاره دارد؟ معرفی علی(ع) به عنوان جانشین رسول خدا(ص)

۵ - با توجه به حدیث غدیر به سؤالات پاسخ دهید:

الف) حجة الوداع یا حجة البلاغ را تعریف نمایید: پیامبر (ص) در سال دهم هجرت عازم مکه شد تا فریضة حج را به جا آورد این حج که در آخرین

سال زندگی ایشان برگزار شد به این نام مشهور شد.

ب) چرا در آخرین حج پیامبر(ص) حدود ۱۲۰ هزار نفر شرکت کرده بودند؟ تا روش انجام دادن اعمال حج را از ایشان فرا گیرند و حج را با ایشان به

جا آورند .

۶ - با توجه به آیه شریفه « إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ ..... عَنْكُمْ ..... أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيراً » به سؤالات پاسخ دهید:

الف) آیه را تکمیل نمایید . لِيُذْهِبَ - الرَّجْسَ

ب) به طور مشخص به کدام ویژگی اهل بیت اشاره دارد؟ به ویژگی عصمت اهل بیت(ع)

ج) با تفکر در آیه تطهیر چه نکاتی استنباط می شود؟

۱) این آیه تعداد خاصی از خانواده پیامبر (ص) را در بر می گیرد که مقام عصمت دارند. و شامل سایر بستگان پیامبر نمی شود.

۲) چون این تعداد خاص معصوم اند . سخن و عمل آنان ، مطابق با دین و بیان کننده دستورات الهی است.

۷ - با تدبر در آیات و روایات مطمئن و مسلم نقل شده از پیامبر(ص) و مطالعه تاریخ اسلام چه چیزی را در باره جانشینی رسول خدا(ص) در می

یابیم؟ خداوند ، امیر المؤمنین(ع) را به جانشینی رسول خدا(ص) و امامت بعد از ایشان منصوب و امامان معصوم(ع) پس از ایشان معرفی کرده است.

۸ - پس از گذشت سه سال از بعثت نبی اکرم(ص) کدام فرمان از جانب خداوند بر ایشان نازل شد و این آیه به چه نامی مشهور است؟

«وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ» (آیه انذار)

۹ - با توجه به آیه « إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ » به سؤالات زیر پاسخ دهید:

الف - این آیه به چه نامی مشهور است؟ ولایت

ب - این آیه در شأن چه کسی نازل شده است؟ حضرت علی (ع)

ج - وقتی رسول خدا(ص) در مسجد پرسید: چه کسی در حال رکوع صدقه داده است ؟ چه پاسخی شنید؟ فقیری که انگشتی در دست داشت به

حضرت علی (ع) که در حال نماز بود اشاره کرد و گفت : آری . این مرد در حال رکوع ، انگشتی خود را به من بخشید.

د - با نزول کدام آیه پیامبر(ص) پس از دریافت کلام وحی ، با شتاب و در حالی که آیه را تلاوت می نمود به مسجد رفت؟ ولایت

ه - با توجه به آیه ولایت و ویژگی های کسی که شایستگی جانشینی رسول خدا(ص) را دارد را بنویسید: ایمان - اقامه نماز - پرداخت زکات

و) نزول آیه ولایت در شرایطی که پیامبر شتابان به مسجد بیاید و بپرسد : چه کسی در حال رکوع صدقه داده است ، چه بود؟ برای آن بود که مردم

با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن در آن نباشد.

۱۰ - الف) آیه ۵۹ سوره نساء « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ اُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ » در شهر ..... نازل شد و در باره حکم .....

موضوعی را بیان فرموده و سپس بعد از آن حدیث ..... بیان شده است . مدینه - کلی - جابر

ب) با توجه به آیه « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ اُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ » مسلمانان باید از ..... و ..... اطاعت کنند. خدا و

پیامبر و اهل بیت(ع)

درستی و نادرستی عبارات را با ص/غ مشخص نمایید:

- ۱- در میان مسئولیتهای سه گانه رسول خدا(ص) « مرجعیت دینی» بعد از رحلت ایشان پایان می پذیرد. غ
- ۲- رسول اکرم(ص) به تداوم مرجعیت دینی و دوام حکومت بعد از خود به شکل امامت فرمان داده و جانشین خود را تعیین نموده است. ص
- ۳- نزول آیه ولایت و اعلام ولایت علی(ع) از جانب رسول خدا(ص) برای آن بود تا مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد. ص

- ۴- در صورتی مسلمانان گمراه نمی شوند که به قرآن و نهج البلاغه متوسل شوند. غ
- ۵- اداره جامعه و تعلیم و تربیت ، امری تمام شدنی و پایان پذیر است. غ
- ۶- جامعه همواره نیازمند حاکم و معلمی است که بتواند راه رسول خدا(ص) را ادامه دهد و احکام اسلام را اجرا نماید. ص

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل نمایید:

- ۱- اهمیت فرمان جانشینی حضرت علی(ع) به اندازه ..... پیامبر اکرم(ص) است . رسالت
- ۲- ضرورت داشتن ..... یکی دلایل معرفی ..... از جانب خداست. عصمت - امام
- ۳- لازمه جانشینی حضرت علی(ع) ..... کامل و ..... و اشتباه است. علم و عصمت از گناه
- ۴- تعیین امام معصوم از جانب خداوند سبب شد تا مسئولیت های پیامبر به جز ..... ادامه یابد . دریافت وحی

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید:

- ۱- کدام یک از مسئولیتهای پیامبر با رحلت ایشان پایان می پذیرد؟ دریافت و ابلاغ وحی
- ۲- منظور پیامبر اکرم(ص) از «تَقْلین» در حدیث «تَقْلین» چیست؟ کتاب خدا(قرآن کریم) و اهل بیت علیهم السلام
- ۳- تبریک و تهنیت مردم به حضرت علی(ع) پس از پایان مراسم غدیر نشانه چیست؟ پذیرش ولایت حضرت علی(ع)
- ۴- آخرین حج پیامبر اکرم(ص) به چه حجتی مشهور است؟ حجة البلاغ و حجة الوداع
- ۵- پیامبر(ص) در پایان سخنرانی غدیر از مردم چه خواست؟ مطالب گفته شده را به غایبان برسانند . پس از آن مردم برای عرض تبریک و شاد باش آمدند و به علی(ع) بیعت کردند.

۶- چرا علی(ع) و سایر ائمه(ع) باید مانند پیامبر(ص) معصوم باشند؟

زیرایشان دو مسئولیت «مرجعیت دینی» و «ولایت ظاهری» مسلمانان را پس از رسول خدا(ص) بر عهده دارند و کردار و گفتار آنان اسوه و راهنمای مسلمانان است ، ضروری است که آنان نیز معصوم از گناه و خطا باشند.

۷- لازمه جانشینی رسول خدا(ص) داشتن کدام ویژگی ایشان است؟ علم کامل و عصمت از گناه و اشتباه

۸- چرا پیروی از کلام و رفتار حضرت زهرا(س) بر همه مسلمانان واجب است؟ زیرا علم و عصمت کامل دارد و سرچشمه هدایت و رستگاری است.

به سؤالات زیر پاسخ کامل بدهید:

۱- در باره پایان یافتن یا ادامه پیدا کردن دو مسئولیت پیامبر(ص) ، پس از رحلت ایشان؛ چند فرض مطرح شده است؟ آن ها را بنویسید.

۱- در این باره سکوت کردند ۲- پایان یافتن این دو مسئولیت را اعلام کردند. ۳- این دو مسئولیت را بر عهده جانشینی که تعیین نمودند، قرار دادند.

۲- چرا فرض اول؛ یعنی سکوت قرآن و پیامبر(ص) در باره پایان دو مسئولیت «مرجعیت دینی» و «ولایت ظاهری» «باطل» است؟

زیرا قرآن کریم ، هدایت گر مردم در همه امور زندگی است و ممکن نیست نسبت به این دو مسئولیت مهم که به شدت در سرنوشت جامعه اسلامی تأثیر گذار است ، بی تفاوت باشد . همچنین پیامبر(ص) آگاه ترین مردم نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت هاست و نمی تواند از کنار چنین موضوع مهمی با سکوت و بی توجه بگذرد در حقیقت بی توجهی به این مسئله بزرگ ، خود دلیلی بر نقص دین اسلام است و این در حالی است که این دین ، کامل ترین دین الهی است.

۳ - چرا فرض دوم؛ یعنی پایان دو مسئولیت «مرجعیت دینی» و «ولایت ظاهری» از نظر قرآن کریم و پیامبر(ص) نیز صحیح نیست؟

زیرا نیاز جامعه به این دو مسئولیت پس از رسول خدا(ص) نه تنها از بین نرفت بلکه افزایش یافت. به دلیل گسترش اسلام در نقاط دیگر جهان، ظهور فرقه ها و مکاتب مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی رابه دنبال داشت و نیاز به امام و رهبری که در میان انبوه افکار و عقاید، حقیقت را به مردم نشان دهد و جامعه را آنگونه که پیامبر(ص) مدیریت می کرد، اداره نماید افزونتر شد. همچنین حکومت و ادره جامعه و تعلیم و تبیین دین، امری تمام شدنی و پایان پذیر نیست و همواره جامعه نیازمند حاکم و معلمی است که بتواند راه پیامبر(ص) ادامه دهد و احکام اسلام را اجرا نماید.

۴ - از میان سه فرض ارائه شده در باره پایان یافتن دو مسئولیت «مرجعیت دینی» و «ولایت ظاهری» پس از رحلت رسول خدا(ص)، کدام یک منطقی و قابل قبول است؟ توضیح دهید.

فرض سوم. یعنی رسول اکرم(ص) به فرمان خداوند به تداوم تعلیم و تبیین دین و دوام حکومت پس از خود به شکل امامت فرمان داده و جانشین خود را تعیین کرده است و مانع تعطیلی این دو مسئولیت شده است.

۵ - امام را چه کسی انتخاب می کند؟ و چگونه می توان کسی را که شایستگی این مقام است را شناخت؟

خداوند. زیرا از آنجا که امام همه مسئولیتهای پیامبر(ص) جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد، پس باید همان صفات و ویژگیهای پیامبر را نیز داشته باشد تا مردم به وی اعتماد کنند. از جمله این ویژگی ها عصمت است. البته تشخیص عصمت برای انسانها ممکن نیست و آنها نمی توانند تشخیص دهند که چه کسی معصوم است. بنابراین فقط خداوند است که میتواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند.

۶ - چرا نیاز جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین، بعد از پیامبر(ص) افزایش یافت؟

زیرا گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب و فرقه های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را به دنبال داشت و نیاز به امام و رهبری که در میان انبوه افکار و عقاید، حقیقت را به مردم نشان دهد و جامعه را آن گونه که پیامبر اداره می کرد، اداره نماید، افزونتر می شد.

۷ - چرا امام علی(ع) و دیگر امامان(ع) هم باید معصوم از گناه و اشتباه باشند؟

چون ائمه(ع) دو مسئولیت رهبری و مرجعیت دینی مسلمانان را پس از رسول خدا(ص) به عهده دارند و کردار و گفتار آنان اسوه و راهنمای مسلمانان است، ضروری است آنان نیز معصوم باشند.

۸ - چرا پیامبر(ص) هر روز صبح از در خانه حضرت زهرا(س) می گذشتند؟ برای آگاهی مردم از موضوع آیه تطهیر هر روز صبح از درب خانه

حضرت زهرا(س) عبور می کردند و اهل خانه را اهل بیت صدا می زدند و آیه تطهیر را تلاوت می کردند.

- کشف ارتباط: نام آیات و روایات سمت راست را در سمت چپ مشخص نمایید:

الف) حدیث ثقلین	۱- «انَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»
ب) آیه تطهیر	۲- «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ.....»
ج) حدیث یوم الانذار	۳- «إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ، كِتَابَ اللَّهِ وَعِترتی أَهْلَ بیتی»
د) آیه تبلیغ	۴- «وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ»

(وه)